

OCTAVUM.

(Ex decreto, quod est librorum sexdecim, libro decimo quarto, capite secundo.)

Et malum ebrietatis omnino vitetur.

Malum magnum ebrietatis, unde omnia vitia pululant, Christianis modis omnibus cavere præcipimus. Qui autem hoc vitare noluerit, excommunicandum esse decrevimus, usque ad congruam emendationem.

NONUM.

(Ex eodem, capite tertio.)

Quod episcopi et Dei ministri ebrietate non debeant gravari.

Episcopi et Dei ministri, non debent comessationibus et vinolentiis nimis incumbere, sed considerent sententiam Domini, dicentes: *Attendite, ne graventur corda vestra in crapula et ebrietate* (*Luc., XXI; 1 Thess., III*). Moderate enim cibum, et neces-

A sarium sumptum sumant, ut juxta apostolum, sobrii sint, et parati ad servitium Dei.

DECIMUM.

(Ex eodem, capite decimo.)

Quales personæ sacerdotum epulis interesse debeant.

Observandum est nobis, ut et vos ab ebrietate abstinatis, et ut plebes subditæ abstineant, prædicetis. Et neque per tabernas eatis bibendo, aut comedendo, neque domos aut vicos curiositate qualibet peragretis, neque cum feminis, aut cum quibuslibet personis impuris, convivia exerceatis, nisi forte paterfamilias quilibet vos invitaverit ad domum suam, et cum conjuge sua, et cum plebe velit vobiscum spiritali gaudio lætari, et verborum vestrorum refectionem accipere, et vobis refectionem carnalem charitatis officio exhibere. Oportet enim, ut si quando quilibet fidelium carnalibus vos reficit epulis, a vobis reficiatur spiritualibus epulis.

SYNODUS MESOPOTAMICA ARCHELAI.

Synodus divina et sacra particularis, collecta in Mesopotamia ab Archelao Carcharorum episcopo, et Diodoro sacerdote, contra Manem infernalem, et Diodonadem presbyterum: quæ multis modis confutatos hosee abdicavit.

Σύνοδος θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ συναθροισθεῖσα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ἀπὸ Ἀρχελαίου ἐπισκόπου Καρχάρων, καὶ Διοδώρου ἱερέως, κατὰ Μάνεντος τοῦ ἱερεώδοξου, καὶ Διοδωριάδου πρεσβυτέρου· ἧτις πολυτρόπως τοῦτοις ἐλέγησα ἀπεκέρυξαι.

DE S. CAIO ROMANO PONTIFICE

NOTITIA HISTORICA.

Caii papæ pontificatus et obitus. — Sanctus Caius, quem Pontificale Damasi tradit, natione fuisse Dalmatem, ex genere Diocletiani, ex Patre Caio, ut putat Coutantius, quem sequuntur Auctores *L'Art de vérifier les dates*, in locum Eutychiani suffectus fuit anno Domini 185, die XVII decembris, feria secunda (1). *Erat vir maguæ prudentiæ, magnæque virtutis*, ut est in Actis 8 Sebastiani (2). Ab eo confirmatum dicitur institutum Ecclesiæ vetus, ut Clerici per septem ordinum gradus documentum fui dantes; tenderent ad episcopatum (3). Quæ præterea gessit pontificem agens per annos duodecim, menses quatuor, et dies quinque, latent tenebris obruta vetustatis, vivere desiit x kalendas maii, Diocletiano VI et Constantio Cæsare II consulibus, ut in catalogo Bucheriano legitur: de quo etiam indiculus depositionis addit: *Decimo kal. maii, Caii in Callisti*. Cæterum si fides catalogis romanorum pontificum habenda: *Caius fugiens persecutionem Diocletiani in cryptis habitans confessor*

quievit. Inter martyres tamen ejus memoria in nonnullis martyrologiis recensetur. Nec mirum, cum eo titulo ii etiam aliquando exornarentur, qui etsi pro Christi fide certantes, vitam cum morte non commutassent, nihilominus pro pietate, dum viverent, persecutiones, ludibria, labores perpessi, in pace quieverant: quod Caio pontifici contigisse dubitari non potest, qui sub imperatoribus Diocletiano et Maximiano pontificatum tenuit. Minus etiam accurata est Eusebii Chronologia (1) dum annis quindecim circiter et usque ad sua fere tempora romanam sedem occupasse ait; quem annum decimum tertium vix attigisse constat.

Caii Decretalis subdita. — Unicam Caio romano pontifici decretalem, Felici episcopo datam, inscripsit Isidorus, sex capita complectentem. Primum, paganos et hæreticos non posse accusare christianos. Secundum, episcopum non esse accusandum apud iudices sæculares. Tertium de episcopo, presbytero et diacono, vel reliquis clericis, apud episcopos accusandis. Quartum de his, qui negant Verbi Dei incarnationem. Quintum, quod ad spem vitæ æternæ perveniri non possit, nisi per mediatorem Dei et hominum Jesum Christum. Sextum, de ordinibus ec-

(1) Coutant., *Epist. rom. pontif.*, tom. 1, p. 306, cui etiam adstipulatur Mansi in not. ad annales Baronii.

(2) Act. Sanctorum, apud Bolland., die 20 januarii cap. 18.

(3) Septenarius Odinum numerus est in Epistola Cornelii Papæ apud Euseb., *Hist. eccl.*, lib. VI, cap. 43.

(4) Euseb., *Hist. eccl.*, lib. VII, cap. 32.

clericaliis. Data est kalendis martii, diocletiano VI et Constantio II viris clarissimis coss. Quæ vel una subscriptio fraudem prodit. Sed imprudentia impostoris cum pravitate certat, utpote qui integrum Leonis Magni caput, quod in Epistola 97, secundum est, suum fecerit, et totidem verbis in Decretalem intulerit. Quæ si Leoni Magni Caius fœnerasset, in veterum

testimoniis, quibus ad Leonem Augustum constat Epistola, ea dubio procul Leo papa annumerasset. Multo magis enim Caium et decessorem, et antiquiorum memorare debuit, quam Athanasium, Ambrosium, Augustinum, quorum auctoritatem usurpat de bellandis hæreticis. LUMPER.

DE DECRETO UNICO

QUOD CAIO ADScriBITUR, CIRCA ORDINANDOS.

1. Papæ hujus non modo nulla ad nos transmissa est sincera epistola, sed nec ulla usquam memoratur. Tantum in pontificali libro dicitur constituisse; et ut omnes ordines in Ecclesia sic ascenderent: Si quis episcopus fieri mereretur, ut esset ostiarius, lector, exorcista, acolythus, sequens subdiaconus, diaconus, presbyter, et exinde episcopus ordinaretur.

2. Quo decreto si constituisse intelligatur decere, ut quisque per ecclesiastica illa officia, non præcipiti saltu, ad episcopatum ascendat; jam hoc ante Caii tempora usu receptum fuisse fidem facit Cyprianus, cum Cornelii ordinationem legitimam fuisse inde probat (*Cornel.*, ep. 10, n. 7), quod et non iste ad episcopatum subito pervenisset, sed per omnia ecclesiastica officia promotus, et in divinis administrationibus Deum sæpe promeritus, ad sacerdotii sublime fastigium cunctis religionis gradibus ascendit. Qui autem sint illi gradus, ipse nos docet Cornelius, cum in ecclesia sua tunc extitisse memorat (*Ep.* 9, n. 4) presbyteros 46, diaconos 7, subdiaconos totidem, acolythos 42, exorcistas et lectores cum ostiariis 52. Cornelium tamen omnium illorum graduum officii, nullo excepto, functum esse, non ausim affirmare.

3. Si vero superius constitutum veluti lex censeatur ecclesiastica, a qua nemo, nisi per eum qui legem tulit, immunis fiat, illud Caio longe recentius esse pluribus exemplis facile demonstratur. Posterior est hoc papa concilium Sardicense, utpote anno 347, habitum, cujus canone 10 (*Isidoro Mercatori* 13), sancitur, et ut si quis ex foro sive dives, sive scholasticus, episcopus fieri dignus habeatur, non prius constituatur, quam lectoris et diaconi et presbyteri ministerium peregerit; vultque habeat uniuscujusque ordinis gradus non minimi temporis longitudinem, per quod et fides et morum probitas... possit cognosci. Tribus illis gradibus subdiaconatum adjiciunt Græci, qui tantum hos quatuor ordinum gradus cum episcopatu agnoscunt, ut ex variis monumentis liquet, ac nominatim ex his synodi Octavæ, act. 10, cap. 5: et Si quis... per omnes gradus ecclesiasticos definitis temporibus vitam inculpata transisse reperiatur, ita ut in lectoris munere unum, in subdiaconi duos, in diaconi tres, in sacerdotii quatuor annos expleverit, ad episcopatus honorem evehatur. Nunc igitur restat, ut etiam in latina

Ecclesia, ac nominatim Romana, ab omnibus exactum non esse probemus, ut septem prædictos gradus prius obeant, quam ad episcopatum valeant efferi.

4. Siricius epist. 1, ad Himerium, n. 9 et 10, nec non Zosimus epist. 9, ad Hesychium, n. 2 et 5, quibus quisque gradibus ad episcopi aut presbyteri dignitatem provehendus esset definientes, non in ostiarii, sed et in lectorum primitus gradu, ut verbis utamur Zosimi, et divini rudimenta servitii poni præcipiunt. Immo dum Siricius de eo, qui grandævus baptizatur, constituit, ut si ad sacram militiam pervenire festinat, statim (a suscepto baptismo) lectorum aut exorcistarum numero societur, non ab eo utrumque gradum, sed alterutrum tantum videtur exigere. Cui concinens Zosimus de eodem decernit, et ut post baptismum statim, si divinæ militiæ desiderat mancipari, sive inter lectores sive inter exorcistas teneatur. Quamquam iste Zosimi locus explicari, sic potest, ut perinde ipsi sit et sive inter lectores, sive inter exorcistas, atque et tum inter lectores tum, etc., maxime cum his præmittat: et Assuescat in Domini castris, in lectorum primitus divini rudimenta servitii; nec illi vile sit exorcistam, acolythum, subdiaconum, diaconum per ordinem fieri. Illud mirum, quod cum Siricius et Zosimus in laudatis epistolis singulos tam accurate describant gradus, quibus ad sacerdotii apicem perveniri velint, ostiarium tamen constanter taceant. Hunc sane non præterissent silentio, si a Caio decretum superius prodidisset. Cum ipsis ea in re consentit supposititium quidem, sed tamen antiquum Silvestri Constitutum, seu Romanum II, sub Silvestro concilium, cujus capite 11, statutum est: et Ut nullus ex laica persona ad honorem acolythus usque ad episcopatum sublevaretur, nisi prius fuisset lector annis xxx, deinde una die exorcista, et postea caperet onus acolythi, et faceret in eodem ordine acolythi annos decem, ut acciperet onus subdiaconi, et in subdiaconatu esset annos quinque, etc. Ut hic nullum præterea de ostiario sit verbum, ita nec in iis ejusdem Constituti, cap. 7: et Ut a subdiacono usque ad lectorem omnes subditi essent diacono cardinali urbis Romæ, in Ecclesia honorem repræsentans tantum, pontifici vero presbyteri, subdiaconi, diaconi, aco-

LECTIONES VARIANTES.

(*) Forte Acolythatus Galland.